

Gastland mikt op dertig gouden medailles tijdens Olympische Spelen

Trots Japan steekt China naar de kroon

In het sumo vochten twee Mongoliërs de finale in de Emperor's Cup in Nagoya en in Tokio protesteerden de Zuid-Koreanen met succes tegen een Japanse oorlogsvlag die weg moet uit alle olympische locaties. In de sport is de geopolitiek nooit ver weg.

HANS VANDEWEGHE

De mondkmaskers hingen bij de meeste van de 3.500 toeschouwers onder de mond toen afgelopen zondag yokozuna Hakuho ozeki Terunofuji met een simpele kotenage of armklem ten val bracht. De yokozuna (groot-kampioen) had de ozeki (kampioen) verslagen en won daarmee zijn 45ste Emperor's Cup.

Japan ging collectief door het dak voor twee Mongoliërs die een Japanse naam hadden aangenomen, van gewoon dik extreem dik waren geworden, vervolgens wat Japanse karakters hadden geleerd om ten slotte van nationaliteit te veranderen. Omdat ze al hun kampen winnen, zijn ze helden in sumoland.

De beelden van het toernooi met hitsige, schreeuwende toeschouwers werden met argusogen gevolgd in The Okura Hotel, het IOC-hoofdkwartier. De Japanse sport mag halve zalen en hele honkbalstadions vullen met Japanners, maar de Olympische Spelen moeten het zonder diezelfde Japanners stellen.

Inmiddels was het de voorbije dagen business as usual in de Aziatische sport. In het olympisch dorp vielen de Zuid-Koreanen over de weinig subtiel opgehangen Japanse vlaggen met de rijzende zon. In grote delen van Azië, niet toevallig waar de Japanners tussen 1910 en 1945 lelijk huishielden, worden die geassocieerd met oorlogsgreep en vergeleken met de swastika. Het Internationaal Olympisch Comité greep in: weg met die vlag, alleen die met die ene rode bol was toegelaten. Conservatief Japan stond op de achterste poten.

Tokio begon de kandidatuur voor de sessie van 2013 en de Spelen van 2020 voor te bereiden in 2009, een jaar na de zo succesvol verlopen Olympische Spelen in Peking in China, de beste tot op heden. Alles kwam in een stroomversnelling na de aardbeving en tsunami van 2011. De heropbouw van Japan, het herwinnen van de Japanse trots, sportland Japan op de kaart zetten, dat mocht ineens een yen kosten en meer dan één. Wat China kon, dat kon Japan ook. Reconstruction Games, dat moesten het worden.

Volgens Samuel Huntington in *Botsende beschavingen* is Japan een van de acht wereldbeschavingen en de meest homogene. Dat spreken de Japanners niet tegen. Voor de partij van premier Shinzo Abe die de Spelen naar Tokio haalde, was het hoog tijd om de suprematie van die Japanse beschaving ook in de sport te veruitwendigen.

KADAVERDISCIPLINE

Aan het Japans sportsysteem zit een extreem kantje. Sport is er een gesublimeerde, gekanaliseerde en gereglementeerde vorm van agressie. De Japanse sport is zoals de hele Japanse maatschappij gebaseerd op kadaverdiscipline. Wie ooit een training zag van de nationale vrouwenploeg in het volleybal zal die nooit vergeten. Uren aan een stuk dezelfde dril oefeningen, tot ze erbij neer vallen. Schreeuwende coaches die tientallen ballen afvuren op de verdedigsters, die zich met oorlogskreten proberen staande te houden. Elke dag opnieuw, geconditioneerd als hondjes van Pavlov.

Meteen na de Tweede Wereldoorlog werd sport een verhaal van de grote opkomende corporaties en staatsbedrijven. Fabrieksploegen overspoelden de sport, groet aan de fabrieksvlag bij het begin en het eind van de training was de regel. De recessie in de jaren negentig en de internationalisering van het bedrijfsleven diende de fabriekssport een genadeslag toe, en meer dan tweehonderd fabrieksteams in verschillende sporten gaven er de brui aan.

Het talent werd vanaf dan opgevangen in staatsstructuren en sportuniversiteiten. Dat bleek een geluk bij een ongeluk. Begin deze eeuw werd het Japans Sportagentschap (JSA) opgericht en dat ontplooid meteen een plan voor talentontwikkeling.

In Japan staat sport voor de heroïsche strijd van 's lands elite. Het tekende voor de eerste deelname

Sumo-worstelaar yokozuna Hakuho verslaat ozeki Terunofuji op de Emperor's Cup in Nagoya, tot jolijt van de Japanners.

© AFP

van een Aziatisch land aan de Spelen toen het in 1912 in Stockholm twee atleten afvaardigde. De sprinter werd twee keer laatste en de marathonloper kreeg een dipje onderweg, waarna enkele Zweden hem met sinaasappelsap erbovenop wilden helpen. Dat lukte niet en hij liep niet uit.

In delen van Azië wordt de vlag met de rijzende zon geassocieerd met Japanse oorlogsgreep. Ze is door het IOC niet toegelaten op de olympische sites

Shizo Kanakuri verliet Zweden een dag later zonder iemand iets te zeggen, beschaamd om zijn falen. Zweden gaf hem op als vermist. Hoewel hij ook in Antwerpen in 1920 de marathon liep voor zijn land, bleven de Zweden naar hem zoeken. Vierenvijftig jaar later vonden ze hem alsnog en nodigden hem uit om de marathon te volbrengen. Hoe de toen 75-jarige leraar aardrijkskunde zijn laatste stuk van de olympische marathon van 1912 volbracht in 1966 is vereeuwigd in een docu.

Het eerste olympisch goud ooit voor een Japanse atleet was voor de hink-stap-springer Mikio Oda in Amsterdam in 1928. In Los Angeles vier jaar later toonde Japan dat het sportief heel wat in de mars had door vijf van de zes zwemfinales te winnen. Pas vier jaar later in Berlijn zou de eerste Japanse vrouw goud winnen, ook een zwemster.

In 1940 hadden de Spelen in Tokio moeten plaatsvinden, maar de Japanse agressor werd de Spelen ontnomen en mocht ook in 1948 niet aanschuiven. Japan werd onder Amerikaanse curatele snel opgenomen in de westerse wereld, hoewel het pas in 1951 een vredesverdrag ondertekende. In 1956 werd het al lid van de Verengde Naties en twee jaar later kreeg het als eerste Aziatisch land de Spelen toegewezen.

De Zomerspelen van 1964 - wijselijk gehouden

in de koelere maand oktober - werden een triomf voor een land dat zichzelf opnieuw had uitgevonden. Japan mikt op twee nieuwe sporten waarin het zelf erg goed was: judo en volleybal. Werd dat even een tegenvaller toen de Nederlander Anton Geesink in de open klasse hun god Akio Kaminaga met ippon versloeg. Op langere termijn bleek die introductie van judo toch een goede beslissing want met 39 gouden judomedailles overtreft Japan ruimschoots de nummer twee, Frankrijk, die er veertien heeft gewonnen.

OOSTERSE TOVENARESSEN

Ook de volleybal mannen waren in 1964 niet opgewassen tegen de lengte en kracht van de Kaukasiërs uit Europa. Het waren de Japanse volleybalvrouwen die de veel sterkere en langere Russinnen murw kregen door hun onklopbare verdediging en hen in de fout te lokken. Japan stond op zijn kop. De overwinningen van de 'Oosterse Tovenaressen', allemaal leden van een fabrieksteam dat zes dagen op zeven vijf uur trainde, hebben meer gedaan voor de ontvoogding van de vrouw in Japan dan welke beweging ook.

Een andere held van de Japanse sport was zwaargewicht-judoka Yasuhiro Yamashita. Die won tussen 1977 en 1985 204 kampen op rij, maar miste de Spelen van Moskou door de boycot. In 1984 in Los Angeles liep hij in zijn eerste kamp een spierscheur op in de kuit. Mankend en de pijn verbijnd vocht hij zich naar de finale tegen de sterke Egyptenaar Ali Rashwan. Die spaarde het rechterbeen van de Japanner en Yamashita werd een legende door op één been goud te winnen.

De doorbraak van Japan als sportnatie kwam in Athene met zestien gouden plakken, wat meer was dan de vier vorige Spelen samen. Zoveel goud hebben ze nadien nooit meer gehaald. De nieuwe ster van de Japanse sport werd een schoolslagzwemmer, Kosuke Kitajima, met vier keer goud op twee edities. Toen in Peking in 2008 de Japanse softbalvrouwen ook nog eens het goud wonnen ten koste van de VS was het duidelijk dat Japan als sportland grote stappen had gezet.

Uit Rio keerden ze terug met 41 medailles, een record, maar slechts twaalf keer goud. Dat moet nu beter. De gymnast Kohei Uchimura was in Rio de leading man. In Tokio zal het mannelijke equivalent van Simone Biles deelnemen aan zijn vierde Spelen op rij en hij mikt op een achtste medaille en zijn derde opeenvolgende goud in de meerkamp.

Volgens Gracenote zou Japan 59 medailles winnen, waarvan 34 keer goud. Dertig keer goud is het officiële target van het Japanse olympisch comité. Dat getal is geen toeval. China won 26 gouden medailles in Rio. Dertig is beter doen dan China en in de officiële medailletabel - die goud eerst telt - zou dat betekenen dat Japan het eerste Aziatisch land wordt. Is China als economische mogendheid niet meer in te halen nadat het in 2010 Japan van de tweede plek verdrong, dan moet het maar in de sport.